

Školní vzdělávací program školní družiny a školního klubu

č. j. ZŠ OP/333/2019

Základní škola,
Opočno,
okres Rychnov nad Kněžnou,

OBSAH

1. Identifikační údaje	3
2. Charakteristika ŠVP ve ŠD a ŠK	4
2.1 Cíle vzdělávání	4
3. Délka a časový plán vzdělávání	5
4. Formy a obsah činností	8
4.1 Obsah jednotlivých činností ve ŠD	10
4.2 Obsah jednotlivých činností ve ŠK	12
5. Obsah vzdělávání	14
6. Rozvíjení a posilování klíčových kompetencí	17
7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných	19
8. Podmínky pro přijetí	20
9. Materiální a ekonomické podmínky	20
11. Personální podmínky	21
10. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví	21
11. Dokumenty	22
12. Závěr	23

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŠKOLY

PŘEDKLADATEL A ZŘIZOVATEL

ŠKOLA: Základní škola, Opočno, okres Rychnov nad Kněžnou

ŘEDITEL ŠKOLY: Mgr. Eva Alexanderová
email: reditelka@zsopocno.cz
tel: 494 668 396

ZŘIZOVATEL ŠKOLY: Město Opočno, Kupkovo náměstí 247, 517 73 Opočno
tel: 494 668 331, 494 668 332
email: info@mu.opocno.cz

IČO : 750 150 13
IZO: 102 406 022
RED-IZO : 600 097 617

KOORDINÁTOR : I. stupeň: Mgr. Věra Šmídová
email: vera.smidova@zsopocno.cz

II. stupeň: Mgr. Stanislava Tláškalová
email: stana.tlaskalova@zsopocno.cz

PLATNOST DOKUMENTU:
DATUM:

1. září 2019

RAZÍTKO:

PODPIS ŘEDITELE: Mgr. Eva Alexanderová

CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU ŠDA ŠK

ŠVP ve ŠD je realizován v návaznosti na ŠVP ZV ZŠ Opočno.

Školní družina není pokračováním školního vyučování, ani ho nijak nenahrazuje, ale svým pojetím na školní vzdělávání navazuje, rozvíjí celkovou osobnost žáka. Má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování a z tohoto hlediska je nutné také postupovat při hodnocení její činnosti a výchovného působení vychovatelek, které vyplývá z požadavků a zásad pedagogiky volného času. Hlavním posláním ŠD je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků. Slouží především výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti mimo vyučování. Dále u žáků rozvíjí sebeobsluhu, praktické dovednosti a učí je řešit různé modelové situace. Pomáhá uspokojovat a rozvíjet kulturní potřeby i rozmanité zájmy. Žáci zde také získávají v rámci svých možností podmínky pro vlastní seberealizaci a prostor pro vyjádření. Činnost ŠD je vymezena dobou bezprostředně před nebo po školním vyučování a odchodem žáků domů nebo za jinými mimoškolními aktivitami, v provozu je ráno od 6.15 do 7.30 hod. a odpoledne od 11.30 do 16.30 hodin. Pobyť žáků v družině provází řada režimových momentů – přechody, převlékání, sebeobslužné činnosti. Snažíme se, aby probíhaly s co nejmenším úsilím, bez stresů a žáci je vykonávali automaticky.

Školní klub zabezpečuje aktivity v zájmovém vzdělávání především žákům druhého stupně základní školy. Do školního klubu mohou být přijati i žáci prvního stupně, kteří z kapacitních důvodů nebyli přijati do školní družiny. ŠK plní funkci výchovnou, vzdělávací, regenerační a relaxační, sociální i preventivní. Vede žáky k sebepoznávání, podílí se na kultivaci osobnosti, vede k utužování sociálních vztahů a kamarádství. Umožňuje rozvíjet fyzické předpoklady a samostatnost. Tím pomáhá vytvářet pro žáky takové podmínky, aby se mohly v plné míře zapojit do společenského života. Školní klub uskutečňuje činnosti zájmové, rekreační a spontánní. Zapojuje se do příležitostných akcí, organizuje společné aktivity se školní družinou. ŠK je otevřen každý všední den od 12.30 do 16.30 hodin.

Cíl vzdělávání

- Učit žáky smysluplně trávit volný čas pomocí široké nabídky činností, učit se odpočinku a účinné relaxaci v rámci zájmového vzdělávání.
- Vést žáky k všestranné a otevřené komunikaci, vytvářet u žáků postoje a sociální dovednosti a upevňovat je
- Zvyšovat nároky na mravní výchovu, vztah dětí k sobě a k dospělým.
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.

- Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi.
- Vést žáky k ochraně životního prostředí, vštěpovat znalosti o životním prostředí a jeho ochraně, podporovat zdravý životní styl.
- V přípravě na vyučování věnovat pozornost čtení žáků, poskytovat pomoc slabším žákům, opakovat učivo hrou a soutěжами, využívat didaktické hry, zábavné a pohybové hry k rozvoji rozumových vlastností.
- Respektovat psychohygienické požadavky na režim dne, využívat pobyt žáků na čerstvém vzduchu, tím zvyšovat jejich tělesnou zdatnost.
- Upevňovat hygienické návyky, v jídelně dbát na správné stolování.
- Rozvíjet svůj zájem i talent, získávat nové poznatky, zkušenosti, dovednosti i návyky.
- Realizovat se v kolektivu ostatních žáků, popřípadě se umět zapojit do činností v různém kolektivu a prostředí.
- Rozvíjet harmonickou a tvořivou stránku žáka.

DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

Činnost ŠD a ŠK je dána měsíčními plány, kde jsou zahrnuty vzdělávací oblasti, vycházející ze ŠVP ZV ZŠ Opočno, a obsahuje výběr možných činností, ze kterých bude vychovatelka volit podle aktuálního složení žáků oddělení. Toto uspořádání umožňuje tvořivě reagovat na změny i na různou skladbu žáků v oddělení. Pro jednotlivé náměty se počítá s průběžným působením vychovatelky, s činnostmi vyplývajícími z týdenní skladby zaměstnání i s příležitostnými akcemi. Je samozřejmé, že některé celky nemohou postihnout všechny tři úrovně, ale jen některou z nich. ŠVP umožňuje kreativně reagovat i na možné změny podmínek a propojovat či přesouvat témata během celé docházky žáků do zájmového vzdělávání.

- Týdenní skladba zaměstnání, která obsahuje tyto činnosti:
 - Odpočinková – literární
 - Zájmová – výtvarná, pracovní, hudební, hudebně pohybová, dramatická, přírodovědná, dopravní, společensko-vědní a příprava na vyučování
 - Rekreační – sportovní a turistická
- Příležitostné a každoročně se opakující akce ve ŠD jsou:
 - Halloween (společná dílna s rodiči, listopad)
 - Vánoční pečení (prosinec)

- Vánoční dílna s rodiči (prosinec)
- Velikonoční dílna s rodiči (březen – duben)
- Karneval (únor)

Celoroční plán pro ŠD

- tematické vycházky do přírody
- rozvíjení kamarádských vztahů, pomoc při práci
- seznamování se základy 1. pomoci
- sebeobslužná činnost – oblékání, stolování, hygiena
- ochrana životního prostředí
- zpívání známých i nových písní
- četba knih – na pokračování při odpočinkových činnostech
- práce s časopisem
- hry k procvičování učiva-komunikační hry, hry na rozvoj fantazie a představivosti, pohybové hry

PODZIM

Seznámení žáků s prostředím ve školní družině a s pravidly bezpečnosti při pobytu a činnostech v ŠD.

Vycházky – upozornění na nebezpečí otravy při sběru a konzumaci plodů a bobulí.

Orientace v okolí školy.

Pozorování změn v přírodě.

Sběr přírodnin na PV a VV.

Míčové hry a soutěže na hřišti a v tělocvičně.

Podzimní výzdoba školní družiny a školy.

ZIMA

Výroba vánočních přání a dárků.

Hry na sněhu.

DVD (za nepříznivého počasí)

Příprava na školní besídku.

Zimní výzdoba ŠD.

JARO

Výroba dáreků a přání – Velikonoce, Den matek
Svátek jara – zvyky, obyčeje
Ochrana přírody – jarní květiny, léčivé byliny
Jarní výzdoba ŠD
Dopravní výchova

LÉTO

Kolektivní hry na hřišti
Úklid her a hraček v ŠD

Celoroční plán pro ŠK

- Široký výběr v oblasti her, možnost využití knih, práce na PC
- Organizace činností podle přání a podnětů žáků
- Volná, neorganizovaná činnost probíhající na základě dobrovolnosti, využívající vybavení klubu

PODZIM

Seznámení se s účastníky klubu, pravidly (září)
Seznámení se svátky v jiných zemích, Haloweenská výzdoba klubu (říjen)
Listopadové události (listopad)

ZIMA

Výroba dáreků a dárkových balení (prosinec)
Rozvoj mezilidských vztahů (leden)
Žijeme Opočnem (únor)

JARO

Změny okolo nás (březen)

Čarodějnice (duben)
Pro maminky (květen)

LÉTO

Výroba prázdninových deníků (červen)

FORMY A OBSAH ČINNOSTÍ

Pravidelná činnost

- týdenní skladba zaměstnání
- aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru

Průběžná činnost

- klidová činnost
- spontánní činnost ranních a koncových družin
- pobyt venku
- aktivní odpočinek
- osobní účast vychovatelek při hrách, zajištění bezpečnosti
- navození, podněcování a motivování vlastních aktivit dětí
- míčové hry, zimní hry

Příležitostné akce

- nejsou zahrnuty do týdenní skladby činností
- jsou určeny pro všechny čtyři oddělení, školní klub a pro zákonné zástupce
- besídky, slavnosti, výstavní akce

Odpočinková činnost

- klidová činnost

- aktivní odpočinek
- rekreační činnost
- relaxační cvičení
- poslech, četba a sledování pohádek, volné malování, vyprávění

Příprava na vyučování

- spolupráce s učiteli
- písemné procvičování probraného učiva
- programy na počítači
- didaktické hry
- smyslové hry
- křížovky, hádanky, rébusy
- tematické vycházky
- samostatná práce

Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání a měla by zahrnovat režimové momenty bez zbytečných prodlev. Činnost je strukturovaná a pro jednotlivé aktivity jsou vyhrazeny dostatečné časové dotace. Struktura činnosti se může měnit dle ročních období.

Rekreační činnosti slouží regeneraci sil, převažuje v nich odpočinek aktivní s náročnějšími pohybovými prvky. Zájmové činnosti rozvíjejí osobnost žáka. Umožňují žákům seberealizaci (popř. i kompenzaci možných školních neúspěchů), i další rozvoj pohybových dovedností a poznání. Mohou být zařazeny jako součást činnosti oddělení ŠD, jako řízená kolektivní nebo individuální činnost, jako organizovaná nebo spontánní aktivita. Zájmová činnost může být organizována pro vybrané žáky z různých oddělení v zájmovém útvaru, který vede vychovatelka ŠD.

Příležitostné akce ve školní družině jsou významnější akce, které nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností.

Nabídka *spontánních aktivit* je průběžná – klidové činnosti po obědě, při pobytu venku po organizované části má následovat ve vymezeném prostoru možnost spontánních her, spontánní činnosti ranních a koncových družin atd. Role vychovatelky při těchto činnostech spočívá nejen v zajištění bezpečnosti, ale také v navození, podněcování, popř. motivování některých vlastních aktivit žáků. Není vyloučena ani její osobní účast na některých hrách. Řízené a spontánní hry na sebe přirozeně navazují. Hry a spontánní činnosti mohou být rušnější, což nelze vždy považovat za nekázeň, ale za součást možné relaxace žáků po soustředění ve vyučování.

Odpočinkové činnosti bychom měli chápat nejen ve smyslu klidových činností, ale i jako aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování. Odpočinkové činnosti mají odstranit únavu. Do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě, popř. ráno pro žáky, kteří brzy vstávají a dále dle potřeby kdykoliv během dne. Tuto funkci mohou také plnit klidové hry, či

jiné klidné zájmové činnosti, poslechové činnosti apod. Důležité je zařazení odpočinkových činností do denního režimu ŠD, jejich organizace a náplň plní psychohygienické poslání.

Příprava na vyučování není jen vypracovávání domácích cvičení, ale zejména didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, které upevňují či rozšiřují poznatky, které žáci získali ve školním vyučování.

Obsahy jednotlivých činností ve ŠD

Zájmové činnosti	Výchovně-vzdělávací cíle	Obsah	Výstupy	Kompetence	Metody
Odpočinkové a rekreační činnosti – klidové hry, poslechové činnosti, pohybové hry	Naučit se relaxaci, rekreaci, odstraňovat nedostatky v psychické regulaci chování	Regenerace sil, řídit se předem dohodnutými pravidly, psychohygienické poslání, relaxace žáků po soustředění ve škole	Žák pracuje ve skupině, vytváří a respektuje pravidla spolupráce, naslouchá, dodržuje pravidla her, nepodvádí, aktivně se zapojuje, přispívá k vytváření pohody mezi spolužáky	Komunikativní – formuluje svá přání Pracovní – používá bezpečné materiály a pomůcky K řešení problémů – vnímá situace a rozhoduje se k jejich řešení K učení – vybírá metody práce, osvědčené postupy Osobnostní a personální – pomáhá ostatním, učí se chovat ve skupině	Zařazení do denního režimu, např. pro žáky, kteří brzo vstávají, během dne; relaxační chvilky, poslech pohádky, pohybové hry
Sebeobslužná činnost	Upevňovat návyky osobní hygieny, základy stolování, poděkování, oslovení, udržování čistoty a pořádku	Návyky osobní hygieny, stolování, poděkování, oslovení, udržování čistoty a pořádku	Žák se chová vhodně při stolování, dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování, udržuje čistotu a pořádek+ spojuje svou pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím, uplatňuje zásady hygieny a bezpečnosti	Komunikativní – naslouchá, vhodně reaguje, spolupracuje K učení – poznává smysl a cíl k učení Sociální a personální – podílí se na utváření příjemné atmosféry na základě úcty a ohleduplnosti	Zařazení do denního režimu, získávání návyků při obědě, vaření a pečení spojené s ochutnávkou, příprava stolu

Rukodělná a esteticko-výchovná činnost	Seznámit se s různými pracovními postupy, rozvíjet manuální dovednosti, podporovat emoční složku osobnosti	Formování vztahu dětí k estetickým hodnotám, rozvíjení manuální dovednosti	Žák pracuje ve skupině, vytváří a respektuje pravidla spolupráce, zvládá sebeobsluhu, naslouchá, vypráví, zpívá, reaguje na podněty, učí se rozpoznat barvy, zvládne práci s nůžkami, vhodně kombinuje materiály, naučí se nové a netradiční techniky	Sociální a personální – účinně spolupracuje, vytváří pravidla v týmu, přispívá k upevňování kamarádských vztahů, spolupracuje s vrstevníky a vychovatelkou, pomáhá slabším Komunikativní - naslouchá, rozumí mluvenému slovu, přemýšlí a získané informace využívá, vytváří si vztah výtvarnému dílu, vytváří si vlastní názor, hovoří a popíše svou práci, toleruje Pracovní – používá bezpečně a účinně materiály, pomůcky, dodržuje vymezená pravidla K učení – projevuje ochotu učit se, poznává smysl a cíl k učení, seznámí se s kulturními zvyky a tradicemi, pracuje samostatně	Konstrukční práce, práce s různými materiály – papír, plast, ..., hry se stavebnicemi, vaření, výtvarné činnosti, poslech hudby, pohádky,...
Přírodovědná činnost	Seznámit se se základy přírodních věd, vytvářet kladný vztah k životnímu prostředí, poznávat přírodu	Seznámení se základy přírodních věd, pěstování citu k přírodnímu prostředí, poznávání přírody	Žák pracuje ve skupině, spolupracuje se spolužáky, dbá na bezpečnost práce, ví, co se děje na poli a na zahradě (střídání ročního období)	Sociální a personální - účinně spolupracuje, komunikuje se spolužáky, zapojuje se do práce skupiny, vytváří příjemnou atmosféru. Komunikativní - hovoří o získaných zkušenostech, zážitcích, pocitech, vyjádří myšlenku, diskutuje, využívá informační a komunikační prostředky (internet, encyklopedie, učebnice) K učení - poznává smysl a cíl učení, posoudí vlastní pokrok, samostatně pozoruje, vyhledává a třídí získané informace.	Vycházka, pozorování, práce s knihou a časopisem, internetem, péstitelské práce -- ošetřování pokojových rostlin
Sportovní činnost	Naučit relaxaci, rekreaci, upevňovat zásady bezpečnosti, rozvíjet morální vlastnosti, pohybovou zdatnost a dovednost	Rozvoj fyzické zdatnosti a vytváření psychické odolnosti vůči stresu	Žák chápe a dodržuje pravidla her, dbá na bezpečnost svou i spolužáků, spolupracuje při týmových hrách, aktivně se zapojuje, hraje v rámci daných pravidel, povzbuzuje	Sociální a personální - spolupracuje, hraje čestně, vytváří a dodržuje pravidla, ovlivňuje kvalitu hry. Komunikativní - rozumí pravidlům her a soutěží. K učení - projevuje ochotu učit se, pochopí pravidla her a soutěží.	Kopaná, vybíjená, pohybové hry a soutěže

			slabší	Občanské - odporuje spolužáky, povzbuzuje, respektuje, odmítá hrubé zacházení a jednání mezi spolužáky. K řešení problémů - vnímá nejruznější problémové situace ve škole i mimo ni, pochopí problém, přemýšlí, hledá řešení, přemýšlí o nesrovnalostech.	
Příprava na vyučování	Upevňovat či rozšiřovat poznatky, které žáci získali ve školním vyučování	Návyky psaní domácích úkolů a přípravy na vyučování, upevňování poznatků	Žák pracuje ve skupině, vytváří a respektuje pravidla spolupráce, naslouchá, dodržuje pravidla her, aktivně se zapojuje, nepodvádí, přispívá k vytváření pohody mezi spolužáky, respektuje rodiče, učitele, vychovatelky	K učení - poznává smysl a cíl učení .	Didaktické hry, tematické vycházky, vypracování domácích úkolů, individuální a skupinová práce, křížovky, rébusy

Obsahy jednotlivých činností ve ŠK

Zájmové činnosti	Výchovně-vzdělávací cíle	Obsah	Výstupy	Kompetence	Metody
Pohybové hry – košíková, kopaná, florbal, volejbal, přehazovaná, stolní tenis, jiné pohybové činnosti a hry	Naučit relaxaci, rekreaci, upevňovat zásady bezpečnosti, rozvíjet morální vlastnosti, pohybovou zdatnost a dovednost	Naučit se pravidla hry a fair-play, rozhodování se, plní předem dohodnutou roli a řídí se předem dohodnutými pravidly	Žák aktivně vstupuje do organizace, pomáhá mladším, osvojí si pravidla hry, aplikuje osvojené dovednosti, hraje fair – play, má radost ze hry, dokáže ke hře strhnout ostatní	Komunikativní – formuluje svá přání Pracovní – používá bezpečné materiály a pomůcky K řešení problémů – vnímá situace a rozhoduje se k jejich řešení K učení – vybírá metody práce, osvědčené postupy Osobnostní a personální – pomáhá ostatním, učí se chovat ve skupině	Frontální a skupinová výuka, samostatné pozorování, sebehodnocení, soutěže, praktické ukázky

Tvořivé a estetické - výzdoba klubu, výroba dárkových předmětů, tvorba ovlivněná roční dobou	Rozvíjet estetickou a tvořivou stránku žáků, podpořit zodpovědný přístup k práci, dbát na čistotu práce a její koordinaci, rozvíjet morální vlastnosti – pomoc druhému, podpora samostatnosti při práci	Práce s různými materiály – plast, kov, papír, plasty, přírodní materiály, čistota práce, dodržování postupů	Žák má radost z vykonané práce, naučí se čistotě při práci, připravuje a koordinuje práce, dodržuje postup, individuální a skupinová práce, respektuje vkus ostatních, rozvoj fantazie a představivosti, zodpovědný přístup k práci, dodržuje bezpečnost při práci, samostatnost	K učení – osvojuje si metody práce, soustředěnost, vybírá z osvědčených postupů K řešení problémů – práci dokáže rozvrhnout, dokáže překonávat nesnáze, najít alternativní způsob výkonu práce, kritickým myšlením zvažuje nejvhodnější postupy pro výsledek Komunikativní – během individuální práce je schopen popsat záměr a výsledek své práce, během skupinové práce jsou žáci schopni si porozumět, argumentovat své představy Sociální a personální – dokáže pracovat ve skupině, je schopný dialogu, vyjít vstříc přání ostatních Pracovní – účinně a bezpečně využívá materiály a vybavení	Individuální a skupinová práce, sebehodnocení, pozorování
Počítačová gramotnost	Práce s technikou, počítači a interaktivní tabulí	Rozvíjet sebejistotu při práci s počítačem, rozumět základním termínům, umět vyhledávat informace, vštěpovat netiketku, umět zařídit údržba počítače	Žák navštíví počítačové učebny a pracuje s interaktivní tabulí	Zvládá základní ovládání PC, rozpozná problém hardware či software, umí vyhledávat a třídit informace, dodržuje bezpečnost při práci s výpočetní technikou, dodržuje pravidla	Individuální a skupinová práce
Relaxační činnosti – poslech hudby a filmový klub – hudba, film	Seznámit s moderní hudbou a filmografií, posílit schopnost soustředění, tříbit vkus posluchače a diváka, podpořit zájem žáků, vytvořit přehled ve světě hudby a filmů, posílit schopnost hovořit o vnímaném, přenést znalosti a vědomosti sledováním dokumentů a dobových filmů	Poslech hudby a reakce na ní, sledování filmů, beseda	Žák dokáže vybírat z tvorby, která je mu nejbližší, vytvoří si rozhled, sám dokáže ostatní oboznámit s filmy či hudbou, kterou preferuje, aktivně se hudebně zapojit – zpěvem, tancem, hrou, soustředí se na děj filmu, dokáže odvyprávět hlavní myšlenku. Děj dokáže posoudit z hlediska analýzy i syntézy. Dokáže o slyšeném či viděném aktivně hovořit a diskutovat s ostatními žáky.	K učení – vyhledává a třídí si informace K řešení problému – může vysledovat různá řešení dané situace Komunikativní – rozvíjí slovní zásobu, dokáže se zúčastnit besedy, obhájit svůj názor a stát za ním Sociální a personální – respektuje žáky během sledování filmu či poslechu hudby, přispívá k diskuzi, respektuje názory ostatních Občanské – vytvoří si názor a přehled o světě, o své zemi a lidech Pracovní – sami aktivně navrhnou filmy, hudby a věnují svůj čas přípravě	Pozorování, sledování, poslech, diskuze

Obsah vzdělávání

Aktivity a činnosti připravované pro žáky ve ŠD a ŠK navazují na vzdělávací oblasti ŠVP pro ZV. Při tvorbě obsahu vzdělávání se vychází z možností a podmínek školní družiny a školního klubu, věkových zvláštností účastníků. ŠD a ŠK doplňuje školní vzdělávání, avšak tohoto cíle dosahuje specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky, kterými si žáci obohacují své poznatky.

Celým zájmovým vzděláváním se prolínají klíčové kompetence, průřezová témata a vzdělávací oblasti, vycházející ze ŠVP ZŠ Opočno (*Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Umění a kultura, Člověk a zdraví, Člověk a svět práce*).

Jazyk a jazyková komunikace

V komunikačním kruhu při předčítání pohádek se učí dodržovat pravidla, naslouchání, využívají slovní a mimoslovní komunikace, při didaktických hrách se učí toleranci a práci ve skupinách, rozvíjí sluchové diference, dodržují zásady správné komunikace (rozhovor s dospělým, kamarádem), dramatizují texty, domýšlí nedokončené pohádky, učí se básničky, vymýšlí rýmy a říkadla, rozvíjí správnou výslovnost a slovní zásobu. (*Kompetence k učení, řešení problémů, komunikativní, sociální*)

Matematika a její aplikace

Poznávají geometrické tvary, skládají mozaiky, pracují s tangramy, procvičují geometrické tvary, procvičují matematiku pomocí didaktických her, v modelových situacích (hra na prodavače) se seznamují s penězi (funkce peněz, platba a vrácení,...). (*Kompetence k učení, komunikativní, řešení problémů*)

Člověk a jeho svět

Je jedinou vzdělávací oblastí v rámci RVP, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání a je rozdělena do pěti tematických okruhů:

Místo, kde žijeme - v tomto tematickém okruhu žáci poznávají nejbližší okolí, organizaci života v rodině, ve třídě, ve škole, v obci a společnosti; osobní bezpečí, setkání s neznámými jedinci, bezpečné chování na komunikaci (*Kompetence činnosti a k učení*)

Lidé kolem nás – v tomto tematickém okruhu si žáci osvojují zásady vhodného chování a jednání s lidmi na základě svých zkušeností, poznávají význam a podstatu pojmů - tolerance, empatie, vzájemná úcta..., registrují a popisují nevhodné chování spolužáků a spoluobčanů, navrhují řešení, uvědomují si principy demokracie, poznávají, jak se lidé sdružují, seznamují se základními právy a povinnostmi, učí se, jak se chovat k lidem handicapovaným, učí se toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, řeší se spolužáky (*Kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální*)

Lidé a čas - tematický okruh je zaměřen na budování správného režimu dne a jeho dodržování, sestavování a naplňování režimu ve školní družině, pěstujeme úctu k času druhých, učíme se využívat svůj čas, využíváme smysluplné volnočasové aktivity (*Kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální*)

Rozmanitost přírody – v tematickém okruhu se seznamují s proměnlivostí a rozmanitostí živé i neživé přírody, učí se ohleduplně chovat k přírodě - ekologická výchova (třídění odpadů, sběr papíru a víček, činnost člověka v přírodě – pozitivní i negativní) (*Kompetence k učení*)

Člověk a jeho zdraví – v tomto tematickém okruhu mají žáci poznat sami sebe, získávají ponaučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a o odpovědnosti za své zdraví, dodržují pitný režim, uplatňují zásady zdravého stravování, seznamují se se situacemi obecného ohrožení, jak se chovat bezpečně v silničním provozu, v modelových situacích ohrožení bezpečí (neznámá místa, setkání s neznámými lidmi, práce s elektronickými médii, trávení volného času) označují možná nebezpečí a diskutují o účinných způsobech ochrany, dokážou odmítnout návrhy cizích osob, učí se odmítat komunikaci, která je mu nepříjemná, dokážou použít krizovou linku, komunikují s operátory tísňové linky, dokážou vyhledat služby odborné pomoci, umí adekvátně reagovat na pokyny dospělých, uplatňují základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou (*Kompetence komunikativní, sociální, občanské*)

Umění a kultura

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími obory *Hudební výchova a Výtvarná výchova*. Žák používá nekonvenční výtvarné techniky, rozvíjíme smysl pro estetické cítění a představivost, rozvíjení fantazie, pěstujeme zájem o hudbu, rozvíjíme smysl pro rytmus – poslech hudby, mluveného slova, rozvíjíme správnou výslovnost a vyjadřovací schopnosti, učíme se chování na výstavě, v divadle, komunikují na základě svých zkušeností, vyjadřují se k tvorbě své i druhých, tolerují jejich způsoby výtvarného vyjádření, učí se respektovat názory druhých, inspirují se ilustracemi, prezentují výsledky své práce před spolužáky, vystavují své práce, podílí se na výzdobě své třídy a školy. (*Kompetence komunikativní a pracovní, činnostní, kompetence trávení volného času*)

Člověk a zdraví

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech *Výchova ke zdraví a Tělesná výchova*, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Upevňují získané dovednosti a návyky (hygiena, péče o zdraví, poučení o nemocech a úrazech, pitný režim při sportu i v běžném životě), Uplatňují odpovědné chování v situacích ohrožující zdraví, osvojené modely chování při kontaktu s násilím, objasní příčiny a důsledky užívání návykových látek ze životních příběhů z knížek, filmů, ..., dovedou posoudit zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, poskytnou v případě potřeby první pomoc. (*Kompetence komunikativní, sociální, občanské*)

Informační a komunikační technologie

Osvojují si základy práce s počítačem, vyhledávají informace a komunikace s internetem, zpracovávají informace, uvědomují si rizika ohrožení při práci na počítači. (*Kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence trávení volného času*)

Člověk a svět práce

Seznamují se s různými pracovními technikami a pracovními pomůckami, materiálem, upevňují zásady hygieny prostředí, sebeobslužné činnosti, rozvíjejí zručnost, představivost a fantazii, komunikují na základě svých zkušeností, vyjadřují se k tvorbě své i druhých, tolerují jejich způsoby výtvarného vyjádření, učí se respektovat názory druhých, prezentují výsledky své práce před spolužáky, vystavují své práce, podílí se na výzdobě své třídy a školy. *(Kompetence pracovní a činnostní, kompetence trávení volného času)*

Průřezová témata základního vzdělávání

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana,
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Metody a formy práce

- skupinová práce
- komunikační kruh
- individuální přístup k dětem
- dramatizace
- týmová práce
- praktické činnosti
- výtvarné práce a techniky
- rozhovory, besedy, dialog
- exkurze, vycházky
- projekty

- soutěže
- kultura - knihovna, kulturní programy, výstavy

Očekávané výstupy

- Žák se naučí plnohodnotně využívat svůj volný čas
- Dokáže lépe vnímat sebe a okolní skutečnosti
- Organizuje a řídí vlastní práci a učivo, dokáže si vyhledat informace, aktivně přistupuje k učivu a práci
- Účastní se diskuzí, vyjadřuje svůj názor a je schopen naslouchat názory ostatních a přijímat je
- Dokáže vybírat z nabízených činností

ROZVÍJENÍ A POSILOVÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, znalostí, dovedností a hodnot důležitých pro osobní rozvoj. Vzděláváním žáků při činnostech ve školní družině a školním klubu lze významně přispět k utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků *v oblasti učení, řešení problémů, komunikace, pracovní, občanské a v oblasti sociální a personální.*

U žáka, který navštěvuje naši školní družinu nebo klub, vytváříme základy kompetencí důležitých pro jeho budoucí život:

Kompetence k řešení problémů

- pod vedením se učí řešit problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s pomocí dospělého
- problémy se snaží řešit na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusů a omylů

Komunikativní kompetence

- používá verbální i neverbální komunikaci
- snaží se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky

- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu

Kompetence k učení

- pozoruje, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost se pokouší uplatnit v praktických situacích a dalším učení
- pokračuje v získávání elementárních poznatků o světě lidí, kultury, přírody a techniky, který žáka obklopuje
- pod vedením: se soustředí na činnost, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle jednoduchých pokynů
- žák je motivován pro danou aktivitu

Sociální a personální kompetence

- pod vedením rozhoduje o svých činnostech – má možnost volby (hra, odpočinek,...)
- svým osobitým způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším
- učí se napodobovat modely chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- při práci ve skupině se podle svých individuálních možností snaží spolupracovat
- v rámci svých možností se pod vedením učí řešit konfliktní situace, dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla

Kompetence občanské, činnostní a pracovní

- svoje činnosti a hry se učí plánovat
- učí se smyslu pro povinnost ve hře a při práci
- zajímá se o druhé a o to, co se kolem něj děje
- dle svých možností chrání své zdraví

Kompetence k trávení volného času

- učíme žáky orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času.
- vedeme žáky, aby si vybrali zájmové činnosti dle vlastních dispozic.
- posilujeme v žácích umění říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

PODMÍNKY PRO ČINNOST ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI, ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Školní družinu a školní klub navštěvují i žáci, kteří vyžadují specifický pedagogický přístup, a proto je nutné toto zájmové vzdělávání přizpůsobit potřebám, které vyplývají ze zdravotního oslabení nebo postižení žáka, ze zdravotního znevýhodnění. Do oddělení ŠD a ŠK mohou být také začleňováni žáci ze společensky a kulturně znevýhodněného prostředí s oslabeným rodinným zázemím, či jedinci pocházející z jazykově odlišného prostředí. Snížená sociální adaptabilita těchto žáků nebo zvýšená potřeba intenzivnější péče v některé oblasti vyžaduje přizpůsobení forem a obsahu činnosti ŠD a ŠK.

Pokud ŠD a ŠK bude mít žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, bude její program důsledně navazovat na jejich školní vzdělávání. Většina těchto žáků je zařazena do standardní třídy a poté do běžné třídy ŠD nebo ŠK. Snahou je vytvořit každému žákovi podmínky k rozvoji jeho osobnosti. Začleňování žáků se speciálními potřebami vyžaduje i vysoce profesionální přístup pedagogů k těmto jedincům, kteří si uvědomují, že znevýhodnění v jedné oblasti může posilovat jiné osobnostní předpoklady žáka, který bývá v obtížnější situaci, má menší zkušenosti a větší problémy s osamostatňováním, hůře se prosazuje, může projevat menší schopnosti autoregulace atd.

Těmto žákům je potřeba pomoci zvýšenou motivací, věnovat jim více pozornosti a výrazně kladně je hodnotit i za malé dílčí pokroky v činnosti. Žáci se speciálními potřebami budou od počátku přijímáni jako ostatní, aby nijak nepocítovali svou odlišnost či nedostatečnost. Vychovatelka spolupracuje s třídní učitelkou, s PPP, SPC, případně jinými poradenskými zařízeními, konzultuje výchovně vzdělávací metody, využití vhodných didaktických pomůcek. V případě doporučení PPP, SPC je asistent přítomen s žákem. Důležitá je také spolupráce s rodiči.

Dále je nutné věnovat se žákům mimořádně nadaným. Pro ně ŠD a ŠK připraví nabídku dalších, často organizačně složitějších aktivit v různých zájmových oblastech, soutěžích, doplňkových kulturních i jiných akcích apod. ŠD a ŠK budou vytvářet podmínky k rozvíjení jejich nadání zabezpečením dostatečného studijního materiálu, přístupu k internetu, individuální práci se žákem, vytvářením podnětného prostředí k rozvoji jejich tvořivosti.

PODMÍNKY PŘIJETÍ

Do školní družiny jsou přijati žáci 1. až 5. ročníku, do školního klubu se mohou přihlásit žáci 6. až 9. ročníku. Při naplnění kapacity školní družiny mohou být žáci 5. ročníku zapsáni do školního klubu. O zařazení žáka do školní družiny a školního klubu rozhoduje ředitelka školy. Přihlašování a odhlašování žáků, vybírání poplatků, předávání informací zákonným zástupcům, vyřizování námětů a stížností zajišťují vychovatelky školní družiny a školního klubu pod vedením vedoucí vychovatelky. Podrobné informace o přijetí žáka do ŠD nebo ŠK jsou uvedeny ve Vnitřním řádu školní družiny a školního klubu.

Platný zápisní lístek do školní družiny či školního klubu musí být podepsaný jedním ze zákonných zástupců, musí obsahovat časový rozpis pobytu žáka v zařízení, osobu, která bude žáka vyzvedávat, či bude-li žák odcházet sám.

Školní klub navštěvují přihlášení žáci pravidelně nebo nepravidelně, dle rozpisu v zápisovém lístku.

Zájmové vzdělávání probíhá za úplaty, kterou ředitelka školy stanovuje vždy na daný školní rok.

V průběhu zájmového vzdělávání se žáci řídí pokyny výchovného pracovníka a dodržují školní řád a vnitřní řád školní družiny a školního klubu.

Žák se přihlašuje vždy na celý školní rok.

MATERIÁLNÍ A EKONOMICKÉ PODMÍNKY

Místnosti školní družiny, ve kterých se nachází jednotlivá oddělení na Trčkově náměstí, čp. 4 a čp. 11, jsou částečně pokryty koberci, které slouží k relaxaci a hrám. ŠD je vybavena odpovídajícím nábytkem, pomůckami, stolními hrami, časopisy a interaktivní tabulí. Využívá všech prostor školy (tělocvična, knihovna, kuchyňka, počítačová učebna, učebna s interaktivní tabulí). Pro pobyt venku využívá ŠD školní dvůr, který je vybaven hřištěm s umělým povrchem a průlezkou. Na vycházky se chodí do blízkého zámeckého parku.

Školní klub Základní školy Opočno se nachází v přízemí budovy č. p. 313. Činnost klubu je provozována v prostorách určených pro klub se standardním vybavením (stoly, židle, skříně, interaktivní tabule, hry). Pro ŠK je také v dohodnuté době vyhrazen prostor počítačové učebny, tělocvičny, školní knihovny, venkovního hřiště a kuchyňky.

Vychovatelky průběžně pečují o materiální vybavení, zajišťují doplňování a zlepšování materiálních podmínek, zejména pro výtvarné, sportovní a rekreační činnosti. Používají finanční prostředky z úplaty ŠD a ŠK.

Zájmové vzdělávání ve školní družině a školním klubu je poskytováno v souladu s výše uvedenými platnými právními předpisy zpravidla za úplatu. Úplatu hradí, není-li prominuta, zákonný zástupce žáka, který je přijat k pravidelné i nepravidelné docházce do ŠD a ŠK.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY

Zájmové vzdělávání ŠD zajišťují plně kvalifikované vychovatelky. Jsou iniciátorkami a průvodkyněmi dítěte při činnostech, které motivují, navozují, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí. Probouzí v žácích aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť dívat se kolem sebe a podněty vnímat. Podněcují a rozvíjejí přirozenou zvědavost žáka, chuť objevovat i odvahu projevit se a ukázat, co všechno zvládne. Tyto žádoucí projevy pak přiměřeně oceňují a chválí.

Vychovatelky během celého pedagogického působení rozvíjejí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další vývoj žáků: zdravé sebevědomí, sebejistotu, schopnost být sám sebou, přizpůsobit se životu v sociální skupině i v multikulturní společnosti, položit základy pro celoživotní učení a schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot. Povinností vychovatelek je dále se vzdělávat, a to buď v akreditovaných kurzech, nebo samostudiem.

PODMÍNKY BEZPEČNOSTI PRÁCE A OCHRANY ZDRAVÍ

Vychovatelky zajišťují bezpečnost a zdraví žáků po celou dobu jejich pobytu ve školní družině. Na začátku školního roku žáky poučí o bezpečnosti v prostorách školy, při přesunech žáků na různé akce, o zákazu svévolného opuštění ŠD, ŠK, o chování ve ŠD i v prostorách mimo ni a ochraně zdraví svého i spolužáků. Poučení zapisují do třídní knihy. Poučení o bezpečnosti provádějí také u nově příchozího žáka, před pravidelnou činností a plánovanými akcemi (návštěvy kulturních a jiných zařízení). Žáci se řídí školním řádem a vnitřním řádem školní družiny a školního klubu.

Hlavní zásady v rámci bezpečnosti

- zajistit trvalý dozor nad žáky
- dbát na správné osvětlení pracovního prostředí
- hlídat optimální teplotu místnosti
- upozornit zákonné zástupce na změny zdravotního stavu žáka
- respektovat osobní tempo, vyplývající ze zdravotního stavu každého žáka
- časté střídání činností a vkládání relaxačních chvil

- dbát na pitný režim

Snažíme se vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí spokojeně, bezpečně, jistě. Každý žák má stejná práva, možnosti a povinnosti. Snažíme se, aby každý žák mohl uplatnit své specifické vlohy a schopnosti. Respektujeme jejich specifické individuální možnosti. Žáci nejsou přetěžováni, dostávají srozumitelné pokyny. Při práci v nich rozvíjíme citlivost pro vzájemnou pomoc a toleranci, podporu ve vztahu k ostatním, ohleduplnost a zdvořilost. Upevňujeme u žáků kamarádské vztahy, rozvíjíme u nich schopnost spolupracovat v kolektivu. Podporujeme důvěru žáka v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení.

Dále je dbáno na:

- zařazování činností, které vychází ze zájmů žáků
- včasnou ochranu žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- včasnou informovanost žáků a jejich zákonných zástupců o činnosti ŠD a ŠK

Zákonní zástupci jsou včas informováni o všech aktivitách a náplni ŠD formou nástěnky a písemných informacích v deníčcích, na webu školy, na třídních schůzkách.

Dokumenty ŠD a ŠK

- ŠVP ŠD a ŠK při ZŠ Opočno
- Vnitřní řád školní družiny
- Třídní kniha
- Zápisní lístky
- Docházkový sešit

ZÁVĚR

Snažíme se společně s žáky vytvářet hranice správného chování. Snažíme se je oceňovat, dáváme prostor pro jejich názor a řešení ve věcech, které se jich týkají.

Nezbytnou podmínkou úspěšné výchovy je respektování osobnosti žáka. Přejeme si, aby z žáků vyrostli slušní, úspěšní a tvořiví lidé, kteří budou schopni zvládat běžné i náročné situace, se smyslem pro zodpovědnost.

Pro rozvoj řady kompetencí je zapotřebí pravidelný a dlouhodobý styk s vrstevníky a dalšími lidmi. Pro život se potřebujeme naučit domluvit, vycházet a spolupracovat s nejrůznějšími lidmi – nejen s těmi blízkými a s přáteli, ale i s lidmi, kteří se od nás odlišují co do schopností, chování, zvyků, temperamentu, zájmů... a s nimi si třeba úplně „nepadneme do oka“. Ideálním prostředím, kde se to žáci mohou učit, je přirozená vrstevnická skupina ve školní družině a ve školním klubu.

Školní družina a Školní klub jsou nedílnými součástmi školy, které pomáhají zajišťovat mimoškolní zájmové vzdělání. Tento jejich školní vzdělávací program upřesňuje a specifikuje hlavní zásady, kterými se ŠD a ŠK řídí. V průběhu vzdělávacího procesu může být upravován a doplňován tak, aby co nejlépe vyhovoval skutečným potřebám zařízení.

